

A korinthuszi menyasszony

SZOMORÚJÁTÉK

„Könnyekkel keveredik a két már,
vágyban egybeforva boldogok;
egyikük csak a másikban él már
jégajak szív ajkat, mely lobog.
S a lánynak mikor
dermedt vére forr,
keblében a szív mégsem dobog.”

(Goethe: A korinthusi menyasszony)

Szereplők:

LÁNY ANYA
VENDÉG KAMASZ
SZÁZADOS

1. JELENET

Városi ház, hallnak, ebédlőnek és szalonnának egyaránt szolgáló nagyszobája. Balra, az előszobaajtó mellől keskeny lépcső vezet fel a manzárdba. A hátsó falon, az Anya, illetve a Kamasz hálókamrájába nyíló ajtók között rézlapos ingájú óra villózik, alatta porcelántárgyakkal zsúfolt vitrinesszekrény. A jobb oldali falat majdnem teljes szélességben foglalja el a sötétítőfüggönyvel takart szárnyasablak. A helyiség közepén terpeszkedő ebédlőasztalon fehér búrás petróleumlámpa világítja meg a vacsora utáni rendetlenséget. Az asztal körül szakadozott huzatú kárpitoszékkek. Jobbra, az előtérben felravatalozott, fedetlen korporsó. A benne fekvő halott feje mellett gyertyák égnek, arcát mégsem láthatjuk, mert kendő takarja. Az Anya — izgatóan teltidomú, negyven év körüli asszony — a ravatal előtt térdel, imádkozik. Időnként távoli puskalövések hallatszanak. Néhány perc múlva hangtalanul nyílik az előszobaajtó; puha macskaléptekkel a Kamasz settenkedik be a szobába. Leül az asztalhoz, maga elé húzza a tálat, mohón enni kezd. Véletlenül a tálhoz koccantja a kését, s erre az Anya felneszel, feléje fordul.

ANYA Hol voltál ilyen sokáig?
KAMASZ (flegmán, teli szájjal) Ahova küldött. A papnál.
ANYA (gúnyosan utánozza) „A papnál.”
Hogy beszélsz te velem? A tisztelendő úr már egy órája elment. Miért nem kísérted be a házba?
KAMASZ (vállat von) A kapuig vele jöttem. Gondoltam, egyedül is betalál.
ANYA Gondoltad. És arra nem gondoltál, hogy én mit élek át, amíg te éjnek idején a városban mászkálsz? Hogy minden lövésre összeressenek, és téged látlak kiterítve? Nem elég, hogy a nővéredet elveszítettem, teérted is örökké aggódom kelljen?
KAMASZ Nem kell aggódnia, anyám. Azok a lövések... nem azt jelentették.
ANYA Hát mit?
KAMASZ Hát ezt. (Megböki a tarkóját)
Ne félj, nekem nem eshet bajom.
ANYA (mondani akar valamit, de meggondolja. Másra tereli a szót) Legalább ma ne mentél volna oda! Semmi részvétet nem érzel a nővéred iránt?
KAMASZ Neki már mindegy.
ANYA Ennyire gyűlölöd? Haló porában sem tudod megbocsátani, hogy különb volt nálad?
KAMASZ Én nem gyűlöltem sohasem. Maga gyűlölte, anyám, mert szép volt és

fiatal. És tiszta! A századost is azért marta el a háztól, mert szemet vetett rá. ANYA Nem igaz, a századosnak csak én kellettem. Azért küldtem el, mert megtudtam, hogy rosszul bánik a foglyokkal. KAMASZ Még hogy rosszul bánik! Az imént kettőt sajátkezűleg lőtt agyon.

ANYA *(döbönt felháborodással)* Te látad? Vele voltál?

KAMASZ *(elvörösödik)* Nem, csak mondták.

ANYA *(odalép hozzá, megcibálja a haját)* Hazudsz! Ki mondta? Áruld el, hogy vele voltál, különben...

KAMASZ *(elrántja a fejét)* Mi lesz különben? Nem mindegy, hogy volt? Megérdemelték. És hagyjon engem enni! Fáradt vagyok, le akarok feküdni...

ANYA Képes vagy zabálni, amikor a nővéred...

KAMASZ Miért ne? Feküdjek talán melléje?

ANYA *(összecsapja a kezét)* Istenem, miért nem ezt a vadállatot vetted el inkább? *(Megijed attól, amit mondott; ismét magához húzza a fiát, de most azért, hogy megsimogassa)* Jaj, ne haragudj, fiacskám, csak úgy kicsúszott a számon. Uram Jézus, bűnömül ne vedd! Te is láthatod, mire ragadtatom magam emiatt az elkanászodott, apátlan gyerek miatt. Nem tudja ő még, mit beszél. Ha az uram élne, nem lenne ilyen istentől-emtől elrugaszkodott, az móresre tanítaná a nadrágszíjjal.

KAMASZ Ha apám élne, előbb magát tanítaná móresre, tudná csak meg, ki mindenkivel hentergett azóta.

ANYA Azóta! De amíg élt, soha egy pillantást se vetettem más férfira. Bezzeg ő minden útján felszedett valami ribancot. Volt amelyik ide is utána pofátlankodott, nekem kellett kiséprűznöm a házból. Mert számomra szent volt az eskü, amit az oltár előtt tettem neki.

KAMASZ A kocsmában másképp beszél.

ANYA Te már oda is jársz? Mit vétettem, hogy ilyen átokkal vert meg a Teremtő? *(Hangot vált; mézes-mázosan)* Ne hallgass te azokra a részeg senkiháziakra, édes fiacskám, csak az irigység beszél belőlük. Az mond rosszat rám, akit a kertkapuig sem engedtem, hiába tette a szépet, ígért fűt-fát. Mert vannak ám olyanok, akik azért rágalmaznak min-

denfélével mert nekik nem jutott a joból.

KAMASZ *(leszegett fejjel)* Vannak. De nem sokan.

ANYA *(ellöki a fiút magától)* Menj, menj innét, ne is lássalak! Eridj a szobádba, dögölj az ágyban! Hagyj magamra Korinthus, nem is kérem, hogy itt virrassz velem.

KAMASZ Maga is minek virraszt? Attól nem támad fel. Feküdjön le inkább, pihenje ki magát; épp elég baja lesz holnap a temetéssel. A pap mennyit kért?

ANYA „Mennyit kért?” A temetésről is csak ez jut eszedbe. Az nem, hogy többé sohasem láthatod szegény nővéredét, aki annyit dolgozott rád: mosott, vasalt, megfoltozta a ruhádat, kiskorodban megfürdetett, ápolt, ha beteg voltál. És soha egy rossz szava sem volt a gazemberségeidre, előttem is hányszor kimentett, hány pofont, sarokbanállást megúsztal, mert ő megkérlelt engem vagy apádat. Istenem, milyen áldott lélek volt, és hogy égett a keze alatt a munka! Helyettem is mindent elvégzett a ház körül, amikor dolgom volt...

KAMASZ Emlékszem. És arra is emlékszem, hogy apánk halála után anyámnak egyre több dolga lett. Nappal is, éjszaka is.

ANYA Hát aztán? Azért mindig megvolt mindenetek.

KAMASZ *(keserűen)* Talán éppen azért volt meg mindenünk.

ANYA Akkor meg mi bajod? Eridj aludni!

KAMASZ *(odamegy a koporsóhoz, egy pillanatra felhajtja a kendőt, és váratlanul gyöngéd hangon szólal meg)* Aludj te is, nővérkém! Jó éjszakát! *(A szobájába indul)*

Az utcáról lábdobogás, kiáltások, lövések zaja hallatszik. A Kamasz megtorpan. A láрма távolodik, s amikor teljesen elhal, hirtelen megzörgetik az ablakot.

ANYA *(még az előbbi szóváltás hatása alatt, inkább dühösen, mint ijedten)* Ki lehet az ilyenkor? Csak nem te csináltál valamit? Nézd meg, ki zörget! *(Észbekap, megállítja a fiút)* Várj, majd inkább én. Ha téged keresnek, azt mondom, még nem jöttél haza a paptól.

KAMASZ Nem kell.

ANYA *(elhúzza a sötétítőfüggönyt, kinyitja az egyik ablakszárnyat)* Ki az, mit akar tőlünk éjnek évadján? Nincs semmink, szegények vagyunk.

FÉRFIHANG Bocsásson meg, asszonyom, nem akarok semmi rosszat. Világosság szűrődött ki az ablakukon; gondoltam, még ébren vannak. Szállást keresek.

ANYA Menjen a szállodába! Nekem nincs kiadó szobám.

FÉRFIHANG Kérem, nagyon kérem, ne küldjön el! Mindent megmagyarázok. Most jövök az állomásról, átutazóban vagyok, de ma már nem megy tovább a vonat. És nem tudom, hol van a szálloda, idegen vagyok ebben a városban, a pénzem is fogytán. Az állomásra nem mehetek vissza, onnan mindenkit elzavartak, mert a holnapi fogadásra készülnek... A legkisebb zúgban is meghúznám magam...

ANYA Várjon! *(Visszamegy a lámpáért, kinyújtja az ablakon. A látvány megnyugtató; megenyhülten szól a kint várakozóhoz)* Hát jó, jöjjön be! Mindjárt beengedem! *(Hátraszól a Kamasznak)* Menj, fiam, vezesd be a vendéget!

A Kamasz kisiet a szobából. Az Anya visszatérdel a ravatal elé. Így a belépő Vendég először az asszony ingerlő, kerek fenekét pillantja meg. Már ettől zavarba jön, s zavarára tovább fokozódik, amikor észreveszi a koporsót.

VENDEG Bocsásson meg, kérem! Ha tudtam volna, miért virrasztanak, nem veszem magamnak a bátorságot...

ANYA *(feláll, megigazítja a ruháját)* Bizonyára nem ok nélkül zörgetett be. *(A koporsóra mutat)* A kislányom. Ma reggel halt meg. A szíve... *(Sírva fakad, leül az egyik székre, vállá görcsösen rángatózik. De hamar erőt vesz magán)* Ne áldogáljon az ajtóban, üljön asztalhoz! Biztosan éhes is.

A Vendég a lámpa fénykörébe lép. Húsz-huszonkét éves fiatalember, arckifejezése fáradt, kétségbeesett. Ruhája sárfoltos, gyűrött. Viharkabátját nem veti le, úgy ül az asztal mellé, az asszonytól tisztas távolságra. A Kamasz visszavonulásra készen szobája ajtajából figyel anyját és az idegent.

VENDEG Köszönöm, nem kérek semmit. Vacsoráztam a vonaton... Kérem, fogadja őszinte együttérzésemet! Megértem a fájdalmát, és ha valamiben... én, én igazán... *(Nem kінlódik tovább, elhallgat, majd feláll)* Nem akarok zavarni. Jobb lesz, ha elmegyek a szállodába.

ANYA *(parancsoló kézmozdulattal ülteti vissza)* Ne menjen sehová! *(Terítéket, ételt tesz eléje)* Egyen valamit, régen lehetett az a vacsora, ha volt egyáltalán. Mindjárt megágyazok magának. Messziről jön? Vagy ne kérdezzem?

VENDEG *(összerezzen)* Dehogynem. Nincs semmi titkolnivalóm. Tegnap indultam. A fővárosból... De ne féljen, nem vettem részt semmiben. *(Idegesség fogja el, szinte fuldokolva folytatja)* Az irataim rendben vannak, megmutathatom. Hazautazom, amíg az egyetemen oktatási szünet van.

ANYA *(szórakozottan)* Diák?

VENDEG Igen. Bölcsészahallgató, másodéves.

KAMASZ *(előlép a sötétből)* Anyám, azt hiszem, elfelejtettem bezárni a kaput. Kimegyek.

ANYA *(szűrős pillantást vet rá)* Nem mész sehova. A szobádba, aludni! Nem akarom még egyszer mondani.

A Kamasz sértődötten csapja be maga mögött az ajtót.

ANYA *(a Vendéghez)* Bocsásson meg, nem kérdezek többet. És maga se mondjon semmi feleslegesét! Ne aggódjon, itt jó helyen van. Na, egyen már végre! VENDEG Köszönöm. *(Bizonytalanul nyúl az ételhez)*

ANYA Látom, nagyon kimerült. Megyek ágyazni... Hogy milyen időket élünk! *(Sóhajtozva megy fel a lépcsőn)*

A Vendég megpróbál legyűrni néhány falatot, de feje csakhamar az asztallaphoz koppan. Az Anya végez az ágyazással, lejön a lépcsőn, gyengéden felkelti a fiatalembert, és felkíséri a manzárdba. Aztán visszatér, elfújva a ravatali gertyát, és a petróleumlámpával a kezében bemegy a szobájába.

2. JELENET

A manzárdszoba a tetőablakon besütő telihold fényében. Kecses, világos színű butorok, virágmintás tapéta. A padlón

vastag, puha szőnyeg. A Vendég kimerülten alszik az ablak alatt álló, támlás faágyán. Sokáig nem történik semmi... Egyszer csak fehér ruhás, karcsú lányalak jelenik meg a holdfényben. Ajtónyílást nem hallottunk — mintha a falból lépett volna elő; nem értjük, hogyan került a szobába. Talán ő sem érti: egy ideig tanácstalanul álldogál, aztán határozatlan léptekkel az ágyhoz megy. Gyönyörű teremtés: márványfehér arcát derékig omló, sötétszőke haj keretezi, szépen ívelt ajkait összeszorítja, szeme zölden fénylik. Leül az ágy szélére, csodálkozik, hideg tekintetét az alvóra szegezi. A Vendég a nézés hatására nyugtalanul hánkolódni kezd, majd — amikor a Lány megérinti a homlokát — riadtan felpattan.

VENDÉG Ki vagy? Értem jöttél?

LÁNY (mutatóujját ajka elé emeli) Pszt! Felébreszted anyámat.

VENDÉG (megnyugodva látja, hogy nem marcona csendőrtiszt, hanem egy szép, fiatal lány zavarta meg az álmát) Te az ő húga vagy?

LÁNY (csodálkozva) Kié?

VENDÉG A halott lányé, aki odalent van felravatalozva.

LÁNY (Arcán rémület tükröződik) Halott? Ki halt meg?

VENDÉG (meghökkenve) Hát a nővéred vagy a húgod. Nem tudom, hogy hívták. Te nem is tudsz róla?

LÁNY (félpercnyi dermedt csend után sirva fakad) De igen... Hogyne tudnék... A nővérem... Igen, a nővérem volt... Csak még olyan szokatlan... Az előbb, amikor felriadtam, ösztönösen hozzá indultam... És magát találtam az ágyában... Nem fogtam fel mindjárt... Ilyenkor mindig hozzá mentem, ő szokott megnyugtatni... Különben órák hosszat bolyonganék a házban, amíg csak a hold...

VENDÉG Értem. A hold vonzza magát. Hallottam erről a betegségről. Vagy nem is betegség... Bocssáson meg!

LÁNY (érezhető megkönnyebbüléssel) Nincs mit megbocsátani. Tudom, hogy ez nem normális dolog. Anyám szidott is érte, nem hitte el... Csak ő, a nővérem értett meg... Ő nagyon jó volt. Nem bánta, hogy felébresztem, magához engedett az ágyba, betakart, és addig si-

mogatott, becézgetett, amíg meg nem nyugodtam, és el nem aludtam a karjaiban... Ezért jöttem be magához, félig ébren; még nem hatolt el a tudatomig, hogy ő mincs többé... Ne haragudjon, hogy megzavartam az álmát... Igaz, nem tudtam, hogy maga fekszik itt... az ő ágyában. Én már aludtam, amikor maga érkezett. El is megyek.

VENDÉG Hová?

LÁNY (megborzongva) Vissza... oda, ahonnan jöttem.

VENDÉG (közelebb húzódik hozzá) És én nem tehetném ugyanazt, amit a nővére... a nővéred?

LÁNY Mit?

VENDÉG Hát azt, hogy magamhoz engedlek az ágyba, betakarlak, és addig simogatlak, becézgetlek, amíg meg nem nyugszol, és el nem alszol a karjaimban...

Magához vonja a Lányt, aki ellenkezés nélkül fekszik melléje, a takaró alá... A fiatalember, a sikertől felélénkülve, duruzsoló hangon folytatja az ostromot.

VENDÉG Milyen hideg a tested! Egészen átfagytal. Bújj ide hozzám, hadd melegitselek fel egy kicsit! Úgy, most jó, nagyon jó... Milyen tiszta illata van a hajadnak; olyan hűvös és bódító, mint az esőben megázott fakéreg... Még szorosabban; ne félj tőlem, nem bántalak. Gondold azt, hogy a nővéred mellett fekszel, vagy ne is gondold semmit, csak simulj hozzám! Ugye, jó itt mellettem?... Édes, kicsi tekergőm, nem szabadna ilyen lenge öltözetben mászkálnod; hűvösek már az éjszakák. És ha kitevédsz az udvarra, vagy a hideg kőpadlón lep meg az álom?

LÁNY Igazad van, de nem tehetek róla. A hold... a hold erősebb nálam. Hiába húzom el a függönyt, még a falon is áthatol; a fénye mintha hágcsó lenne — csak meg kell találnom az első fokát, rátenni a lábamat, megkapaszkodni és elindulni fölfelé... az égbe, vagy valami olyan helyre, ahol csend és békesség van. VENDÉG És ha most megtaláltad azt a helyet?

LÁNY Ahol csend van és békesség?

VENDÉG Több annál. Boldogság. Aminél nagyobb nincs a földön. (Még erősebben öleli a Lányt)

LÁNY (*megpróbál szabadulni*) Nem, azt nem akarom.

VENDÉG Nem is tudod, mire gondolok.

LÁNY (*vergődve*) Eressz! Nem akarok olyan lenni, mint az anyám.

VENDÉG (*elengedi*) Miért, ő milyen?...

Bocsáss meg, ezt nem kellett volna megkérdezni. De én nem is kívánom mindjárt azt. Nem is illene, amikor halott van a házban.

LÁNY (*az ágy másig végébe húzódik*) Igen, halott van a házban. Haiott! (*Összerázkódik*)

VENDÉG Nagyon szeretted a nővéredet? LÁNY Nagyon.

VENDÉG És ő is téged?

LÁNY Engem csak ő szeretett egyedül.

VENDÉG Szegénykém! (*Óvatosan közeledik hozzá*) Ő is ilyen szép volt, mint te?

LÁNY Nem, ő sokkal szebb volt nálam. Nem volt ilyen sápadt az arca, nem volt ilyen hideg a teste; csupa tűz volt, csupa élet. Őt mindenki szerette, tőlem meg irtóztak.

VENDÉG Hogy mondhatsz ilyet? Hiszen csodálatosan szép vagy. Nem hiszem, hogy akár a nővéred, akár bárki más versenyezhetett volna véled. Én legalábbis soha ilyen gyönyörű lánnyal nem találkoztam még... (*Szünet; majd mintha egy félíg elfeledett verset próbálgatna felidézni*) Hajad selymes és erős, mint a kötél, amellyel Sámson az ágyhoz kötözték... Szemed zöldje a bodza-fáé, amely májusi hajnalokon bevilágított a szobámba... Egymáshoz simuló ajkaid a párhuzamosok boldog találkozás-a a végtelenben... Hangod csengő és mélyértelmű, mint az éjféli misére hívó harangszó...

LÁNY (*megérzi, hogy a költemény itt végetér, vagy a fiú elfelejtette a folytatást*) Ha őt láttad volna, nem így beszélnél. (*Féltéken*) Vagy láttad is talán a ravatalon?

VENDÉG Nem, csak messziről. Amúgy sem láthattam volna sokat belőle: kendő volt az arcára terítve.

LÁNY (*megkönnyebbült sóhajjal*) Kendő, igen.

VENDÉG De miért? Felétek ez a szokás?

LÁNY Igen, ez a szokás.

VENDÉG Talán a legyek miatt?

LÁNY Talán. Nem tudom... De miért

érdekel ez téged annyira? Felkeltettem a kíváncsiságodat iránta?

VENDÉG Nem, dehogy. Isten nyugosztalja szegény nővéredet, és Isten bocsássa meg, hogy mi ketten, te meg én, az ő ravatala felett találtunk egymásra.

LÁNY (*megnyugodva simul ismét a fiú ölelésébe*) Úgy érzéd?

VENDÉG Te nem?

LÁNY Nem tudom.

VENDÉG De én igen. És nagyon boldog vagyok. Nagyon, nagyon! Soha többé nem fogok elválni tőled. Még a sírba is követlek.

LÁNY (*megdermed*) Ezt nem mondhatod komolyan.

VENDÉG Dehagynem.

A Lány sírni kezd, egész testét rázza a zokogás. A fiatalember ijedten csitítja.

VENDÉG Ne sírj, kedves! Nincs semmi baj. Miért sírsz?

LÁNY Mert halott vagyok.

VENDÉG Te? A nővéred. Te élsz, itt vagy a karomban.

LÁNY Nem, nem.

VENDÉG De igen. Élsz és élni fogsz, élni fogunk, te meg én, mi ketten. Örök időkre együtt. Reggel megkérem anyádtól a kezedet, és együtt utazunk tovább.

LÁNY (*ijedten*) Nem, csak azt ne! Nem lehet!

VENDÉG Miért nem?

LÁNY Nagyon szigorú. Nem szabad megtudnia, hogy bejöttem hozzád. Ígérd meg, hogy nem szólsz neki. Majd később. Néhány nap múlva.

VENDÉG Megígérem.

A Lány hálásan megcsókolja. A Vendég viszonzná a csókot, ám ekkor eszébe villan valami.

VENDÉG Csakhogy én nem maradhatok itt soká. Be kell vallanom valamit. Én benne voltam... részt vettem a felkelésben. A fővárosból menekülök. Át kell jutnom a demarkációs vonalon, mert ha elkapnak... A társaim talán már nem is élnek... Tudod mit? Szökjél meg velem!

LÁNY (*kétségbeesetten rázza a fejét*) Én nem mehetek. Nem szabad.

VENDÉG Akkor én se mozdulok egy tapodtat sem. Legfeljebb elfognak. Igazából nem is csináltam olyasmit, amiért

főbelövés járna. Csak tagja voltam egy diákbizottságnak, aláírtam néhány ostoba kiáltványt... azt is többedmagammal. Lehet, hogy egész könnyen megúszom. Kapok néhány hónapot...

LÁNY Nem, nem, mindenképpen el kell menned, veszélyes lenne itt időznöd. Én tudom, hogy azok nem ismernek bocsánatot. Anyámhoz járt egy százados. Előtte titkolta, de az öcsémnek elárulta: mindenkit kivégeznek, akinek a legkisebb köze is volt a lázadáshoz.

VENDEG Mindegy! Inkább haljak meg a közeledben, mint hogy biztonságban éljek, de tőled elszakítva.

LÁNY (könnyű sóhajjal) Ha engeded neked, továbbmész?

VENDEG Az enyém lennél, és cserébe azt kívánod, hogy hagyjalak el?

LÁNY Nem örökre. Visszajössz, amint lehetséges lesz. (Szomorúan) Várni foglak.

VENDEG Visszajövök. Amint lehet, azonnal. (Magához szorítja a Lányt)

LÁNY Várj még! Húzd be a függőnyt; nem akarom, hogy a hold lássa!

VENDEG (teljesíti a kérést, s újra átöleli a Lányt) Nagyon kívánlak!

LÁNY Várj még! Vigyázz, ne maradjon nyoma annak, hogy itt voltam. A lepedőt... majd tüntesd el! A szekrényben találsz tisztát. Ha nem tudsz továbbutazni, holnap éjjel ismét meglátogatlak. De napközben ne keress, és nehogy elszóld magad! A nevemet se szabad kiejtened!

VENDEG Hiszen nem is tudom, hogy hívnak.

LÁNY Korinthának. De felejtse el.

VENDEG Szeretlek, Korintha!

LÁNY (váratlan szenvedéllyel) Ölelj, ölelj; mindjárt ránk virrad!

3. JELENET

A nagyszoba. Borús délelőtt: a széles ablakon beeső szürke fény alig oldja fel a hodályszerű helyiség éjszakát őrző sötétjét. A most még avittabbnak tetsző berendezési tárgyakkól vigasztalan sivárság árad. A falióra fél tizenegyet mutat. Az Anya, a gyászruhája elé kötött virágmin-tás kötényben, az asztalt takarítja. Tál-cába rakja a használt tényérokat, evő-eszközöket, összesöpri a kenyérmorzsát. A Vendég terítékéhez nem nyúl; a fia-

talembert még nem jött le reggelizni. Az asszony éppen kifelé indulna, amikor a bejárati ajtó felől erőteljes kopogtatás hallatszik.

ANYA (emelt hangon) Te vagy az, fiam? Nem vittél kulcsot?

Hallgatózik. Mivel nem kap választ, letépi magáról a kötényt, az egyik székre dobja, és kimegy ajtót nyitni. Dühös sietséggel tér vissza a szobába; egy nála öt-hat évvel fiatalabb, kissé erőltetetten katonás mozgású, tisztí egyenruhás férfi követi. Az asszony megáll a szoba közepén, szembefordul a férfival, aki riadtan torpan meg a küszöbön.

ANYA (hidegen) Mit óhajt a százados úr? Bocsásson meg, nem érek rá, még rengeteg dolgom van a temetésig.

SZÁZADOS (bátortalanul beljebb lép) Mióta urazol te engem? Néhány napja még a keresztnevemen szólítottál, a becenevekről nem is beszélve... Különbözn pedig azért jöttem, hogy minden sértődést, haragot félretéve felajánljam segítségemet a téged ért szerencsétlenségben. Ha bámmire szükséged lenne...

Az asszony elutasító kézmozdulattal válaszol. A Százados úgy tesz, mintha ezt nem vette volna észre: még közelebb lép hozzá. Az Anya az asztalig hátrál.

SZÁZADOS És, természetesen, szeretném kifejezni mélységes együttérzésemet... (A ravatalra sandít) Szegény, kicsi Korintha...

ANYA Ne ízetlenkedj! A lányom utált téged.

SZÁZADOS De te nem. Épp ellenkezőleg. (Megpróbálja átkarolni az asszonyt, de az kitér előle)

ANYA Amíg ki nem ismertelek. Amíg rá nem jöttem, mit művelsz azokkal a szerencsétlenekkel.

SZÁZADOS (felcsattan) Lehet, hogy azoknak a „szerencsétleneknek” tíz év múlva emlékművet fognak állítani, engem meg félrelöknek, mint a kifacsart citromot. De ha én, meg a hozzám hasonló „szadista barmok” nem fogtuk volna le a kezüket, még az a kevés is elveszne ebből a nyomorult országból, amit a háború meghagyott. (Dühösen fújtat)

ANYA (epésen) A százados úr mindent meg tud magyarázni. Én viszont csak egy gyöngé asszony vagyok, aki a tyúk-eszemmel nem vagyok képes átlátni ezeket a dolgokat. De abban mégis bizonyos vagyok, hogy a kínzás, kegyetlenkedés, ártatlan emberek legyilkolása, akármilyen eszme nevében történik is, Isten ellen való véték, amire nem lehet mentséget, igazolást találni.

SZÁZADOS (ismét felcsattanna, de iszonyúan kívánja a haragtól megszépült asszonyt. Visszafogja magát) Mentséget nem keresek. Igazolást sem. Csak azt szeretném, ha megértenél. Lásd be, hogy végső soron magam is áldozat vagyok.

ANYA Áldozat? Te?!

SZÁZADOS (látva, hogy így nem ér cél, taktikát cserél) Nem felejtetted el ilyen hamar az együtt töltött éjszakákat. Amikor karomba zártalak, amikor sikoltoztál alattam a gyönyörtől, eszedbe sem jutott, hogy a munkám miatt szörnyülköd.

ANYA (undorral) Munkád?! Ezt te annak tekinted?

SZÁZADOS (ordítva) Igenis, a munkám! A hazának szüksége van rá. (Szünet. Aztán fuvolázva) Hát már nem vagyok a kölyökkutyád? Akit úgy dédelgettél? Azt akarod, hogy megint vinnyogva kaparászam a küszöböt, mint egyszer, amikor nem akartál beengedni? (Letérdel) Megteszem, bizonyísten, megteszem, csak fűtyentened kell. Leszek a kiskutyád, az ölebed, a bernáthegyid vagy amit akarsz, csak egy jó szót szólj már! (Átfogja az asszony lábát)

ANYA (pillanatnyi megingás után kilép a férfi karjai közül) Állj fel! Vedd észre magad, hol vagy és mit művelsz! A legjobb időpontot választottad. A lányom ravatala előtt akarsz ledönteni? Amit mondtam, megmondtam. Többé nem kellesz.

A százados megalázottan feltápáskodik. Már majdnem sarkon fordul, hogy kicsörtessen a házból, amikor a használtak mellett észreveszi az érintetlen harmadik terítéket. Az Anya megkéstet mozdulattal akarja eltakarni.

SZÁZADOS (fenyegető hangra váltva) Amint látom, vendéged van. Vagy vársz valakit?

ANYA (riadtan) Nem várok senkit. Az-

azhogy... vendégem van. Egy fiatalember.

SZÁZADOS Egy fiatalember? Az új szeretőd?

ANYA Nem, dehogy. Az éjszaka jött.

SZÁZADOS Az éjszaka? Honnan? A vasutat már tegnap este lezártuk.

ANYA (lázasan gondolkodik, hogyan vágja ki magát) De ő gyalog jött... A szomszéd faluból... A temetésre.

SZÁZADOS Rokonod?

ANYA Igen. Nem, illetve majdnem... Korintha vőlegénye.

SZÁZADOS (gúnyos hitetlenséggel) Nem is tudtam, hogy Korinthanak vőlegénye volt.

ANYA (kapkodva) Én se tudtam. Szegegy kislányom csak három nappal ez előtt vallotta be. Amikor már érezte, hogy... Tavaly augusztusban ismerkedtek meg, amikor Korintha a nagyszüleinél nyaralt. Titokban leveleztek... A fiú lánykérőbe készült, és temetésre érkezett. Csak itt tudta meg, hogy a jövődöbelije már nem él. (Az izgalomtól és a megkönnyebbüléstől sírva fakad)

SZÁZADOS Nagyon megható történet. Azért, ha megengeded, én ellenőrizni fogom a „vőlegény” iratait. Most hol van?

ANYA Még alszik.

SZÁZADOS Hol? A lányod szobájában? Vagy tenálad?

Az Anya a fejét rázza. A Százados elindul a lépcső felé. Az asszony odaugrik hozzá, megragadja a karját.

ANYA Miért nem hiszed el, amit mondok? Hát hazudtam én neked valaha?

SZÁZADOS (ellöki magát) Csak azt hallgattad el, hogy már a fél várossal lefeküdtél, mire én sorra kerültem.

ANYA Mert nem ismertelek. Mert nem tudtam, milyen férfi vagy. De teutánad rá se tudtam nézni senkire. Azóta sem, hogy szakítottunk... hogy szakítottam veled... És ha most vársz néhány napot — csak amíg kicsit magamhoz térek, és a gyászom se lesz ennyire friss már —, akkor... akkor újrakezdhetjük. Esküszöm neked!

A Százados, bár gyanakvása a váratlan fordulatától teljes bizonyosságot nyert, félpernyi habozás után, mint már annyi-

szor, ismét enged az asszonyból áradó erotikus varázsnak. Csak a látszat kedvéért vonakodik.

SZÁZADOS Cserében hagyjam futni a vőlegényt?

ANYA Ő még ma este visszamegy a falujába.

SZÁZADOS Csak holnapután. Amíg a tábornok úr különvonata át nem halad a vidéken, egy lélek sem hagyhatja el a várost.

ANYA (megnyugodva) Akkor holnapután. És aznap este... ha letetted a szolgálatot... várni foglak.

SZÁZADOS Mint azelőtt?

ANYA Mint azelőtt.

SZÁZADOS (elcsukló hangon) És a kiskutyád leszek?

ANYA A kiskutyám leszel.

A férfi szeme bepárásodik, szeretné az asszonyt átölelni és előleget venni a holnapután estéből, ám ekkor megreccsen a lépcső; a Vendég jelenik meg rajta. Az egyenruha láttán megdermed, de már késő visszalépnie. A Százados futó pillantással végigméri a fiatalembert, s ez elég is neki, hogy megállapítsa, kiféle és honnan jöhetett. De úgy tesz, mint ha nem vette volna észre a diákot.

SZÁZADOS Asszonyom, még egyszer fogadja őszinte együttérzésemet! És ha bármiben a segítségére lehetnék...

Összecsapja a bokáját, tiszteleg, szabályos hátraarcot csinál, és boldogan kimaestrozik. Az Anya követi, bezárja az ajtót.

VENDÉG (lejön a lépcsőn, bátortalanul járul a szobába visszatérő asszony elé) Jó reggelt, asszonyom! Ne haragudjon, hogy ilyen illetlenül sokáig aludtam. Már rég indulnom kellett volna. Félek, hogy akaratlanul kellemetlenséget okoztam önnek.

ANYA Szó sincs róla. Üljön csak le reggelizni! A teája már jéggé dermedt. VENDÉG Köszönöm, nem kérek semmit. Mennem kell.

ANYA Ugyan, hová siet ennyire?

VENDÉG A rokonaimhoz, a megszállt területre. Ott akarom kibőjtölni a hadiállapotot.

ANYA És az egy csöppet sem zavarja,

hogy ahhoz át kell jutnia a demarkációs vonalon?

VENDÉG Majd csak átvergődöm valahogy. Azt mondják, nem túl szigorú az ellenőrzés.

ANYA Ott talán nem. De innen két napig a madár sem repülhet ki. Minden utat lezártak.

VENDÉG De nekem rendben vannak az irataim. (Elvörösödik)

ANYA Én ebben nem kételkedem, különben nem is mertem volna befogadni éjszakára. De azért jobb nem kockáztatni. A mai zavaros időkben már azért is könnyen falhoz állíthatják, mert a fővárosból érkezett. És most a legjobb papírokkal is feltartóztatnák.

VENDÉG Akkor hát mit tegyek? Asszonyom mit tanácsol?

ANYA Azt, hogy a zárlat idejére maradjon nálunk.

VENDÉG (kínban) De ide... tiszték járnak. Feltűnhet az ittlétem.

ANYA (hűvösen) A százados úr családjunk régi barátja, és én már tudtára adtam, hogy maga a házamban tartózkodik.

VENDÉG (ijedten pillant körül, a menekülés útját keresni) És mit mondott neki, ki vagyok?

ANYA Csak az igazat. Közöltem vele, hogy maga Korintha vőlegénye. (Hatászünetet tartva, diadalmasan néz a fiatalembere)

VENDÉG (megdöbbenve) Hogyan? Korintha vőlegénye? A megboldogult húgáé?

ANYA (Most rajta van a megdöbbenés sora) Miféle húgról beszél maga? Korinthanak sohasem volt lánytestvére.

VENDÉG (teljesen összezavarodik. Rájön, hogy elszólta magát. Ezért az Anya csodálkozása el sem jut a tudatáig. Dadogva igyekezik menteni, ami menthető) Bocsásson meg, asszonyom, de éjszaka, amikor beengedett, mintha egy fehér ruhás lányalakot láttam volna kisuhanni a szobából. Tehát a szolgálo volt...

ANYA (szárazon) Nem tartunk szolgálot. (Magsajnálja a zavarában megbénult fiatalembert) Biztosan álmodta azt a lányt a fiatalúr. Meg is értem, a maga korában... De fordítsuk komolyra a szót! Maga tehát az én Korinthám jegyese volt. Tavaly nyáron ismerkedtek meg a szomszéd faluban — maga ugyanis

odavaló —, Korintha nagyszüleinél. Ma-ga tegnap gyalog jött be a városba, hogy megkérje a lányom kezét. Azonban elké-sett, már csak a koporsóban láthatta vi-szont. És most itt marad a temetésre, és azután mindaddig, amíg a tábornok úr vonata ki nem gördül az állomásról. Ak-kor visszamehet a falujába... vagy ahova tetszik. Megértette?

VENDÉG *(még mindig a név rejtélyén töprengve)* Nem. Illetve igen. És köszö-nöm. Nagyon köszönöm. De nem lenne tisztességes, ha eltitkolnám... A jóságá-ért cserébe be kell vallanom valamit.

ANYA *(elháritóan)* Később. Most nincs rá idő. A temetés után majd elbeszélge-tünk, ha már egy kicsit megnyugodtunk.

Dörömbölés. Riadtan néznek össze.

ANYA Ki lehet az megint? Minden-esetre menjen vissza a szobájába!

KAMASZ *(kintről)* Anyám, miért zánkóz-tál be? Eressz be, mindjárt itt lesznek a temetkezési vállalatól.

Az Anya megkönnyebbülve megy ki aj-tót nyitni. A Vendég odalopódzik a rava-talhoz, és remegő kézzel megfogja a ha-lott arcára terített kendőt. Már éppen felemelné, amikor az Anya és a Kamasz belépése megzavarja. Elrántja a kezét, odamegy az asztalhoz. Leül, idegesen belekortyol a teájába.

ANYA Hol tekeregtél, te átok? Két órá-já, hogy elmentél.

KAMASZ Nem tehetek róla. A százados úr tartott fel.

ANYA Megint a laktanyában voltál? Nem megtiltottam, hogy betedd oda a lábad?

KAMASZ Az utcán kapott el. Egyszerű-en karon ragadott, és becipelt. Nagyon jó kedve volt. Ja, mielőtt elfelejtem, ezt küldi a vendégünknek. *(A zsebében ko-torászik)*

VENDÉG *(ijedten ugrik fel)* Mi az?

KAMASZ Igazolvány. *(Kétrét hajtott kartonlapocskát nyújt át neki)* Csak a nevét kell beírni.

VENDÉG Miféle igazolvány? Nekem van...

ANYA Ugyan, ne értetlenkedjék már! Csak nem akar igazolvány nélkül mász-kálni, amikor lépten-nyomon igazoltat-

nak. És nálunk csak a százados úr pa-pírját fogadják el. Írja alá, és tegye zsebre!

VENDÉG Igenis. Köszönöm. *(Zavartan nézegeti a kartonlapocskát, amely a biz-tonságát szavatolja)*

ANYA Fiacskám, te még nem is tudod, kit tisztelhetsz a vendégünkben. Ő volt a mi Korinthánk vőlegénye.

KAMASZ *(elképedve)* Kicsoda?

VENDÉG Igen, az vagyok, akinek asszo-nyom mondott. Korintha vőlegénye... Istenem, megbolondulok! *(Zokogással küszködve felrohan a manzárdszobába. Az igazolványt az asztalon hagyja. A Ka-masz tátott szájjal bámul utána.)*

(KÖZJÁTÉK)

A nyitva hagyott ajtón két fekete ruhás férfi lép a szobába. Néma fejbőlintással üdvözlük a háziakat, akik ugyanilyen né-mán viszonzozzák köszönésüket. Az egyik férfi helyére teszi a koporsófedelet, a másik kalapácsot, szögeket vesz elő. Köz-ben az utcáról harsogó katonazene, lé-pésben haladó gépkocsik berregése hal-latszlik: a tábornok most vonul végig ki-séretével a városon. A díszfelvonulás lár-mája lassan távolodik... A kalapácsos férfi az utcán zajló eseménytől nem za-vartatva magát, gyors, szakszerű ütések-vel körbeszegezi a koporsófedelet. Az Anya pálinkát hoz, s amikor végeznek, megkínálja a temetkezési vállalat embe-reit. A fekete ruhások szertartásosan fel-hajtják a pálinkát, majd vállukra emelik a koporsót, és kiviszik a házból. Távozá-suk után az Anya sirva borul az üresen maradt ravatalra. Fia, aki eddig az ab-laknál állva figyelte a felvonulást, oda-megy hozzá, és ügyetlen, becézőnek szánt mozdulatokkal vigasztalja.

4. JELENET

A nagyszoba a temetés utáni estén. Az Anya, a Kamasz és a Vendég az ebédlő-asztalnál ülnek; előttük a vacsora mara-déka és egy kancsóban forralt bor. Az asztal közepére állított lámpa izesztően megnyúlt árnyakat vetít mögéjük. Az összehúzott sötétítőfüggöny letompítja az

ablaktáblákat verő eső kopogását. Mindhárman elcsigázottak, az ételhez is alig nyúltak. Pillantásuk időnként a már lebontott ravatal helyére téved.

ANYA (a Vendéghez) Tölthetek még a forralt borból?

VENDEG (Lassan jut el a tudatáig, hogy hozzá szóltak) Köszönöm, nem kérek. már átmelegedtem.

ANYA (a Kamaszhoz) És neked, fiam?

A Kamasz csak a fejét rázza. Percekig tartó csend. Végül az Anya nem bírja tovább, beszélni kezd, hogy elűzze a szorongását.

ANYA Hirtelen kezdett rá, éppen amikor a sírhoz értünk. Mintha az ég is őt siratta volna... (Hiába várja, hogy a többiek bekapcsolódjanak; hisztérikus hadarással folytatja) Szép volt a sírbeszéd, a tisztelendő úr igazán kitett magáért. Hogy is mondta? „Olyan volt ő, mint a mezők lilioma, oly sudár és tiszta kelyhű, ám gyöngye szarát adott néki a Teremtő, ezért az első tavaszi vihar derékba törhette...” Miféle tavaszi vihar? Hiszen ősz van... (Fiára néz, majd a Vendégre, ám azok erre sem reagálnak) Hanem a kántor, az most is dülöngélt. Legalább akkor lenne józan, amikor a régi katonacimborája lányát búcsúztatja. KAMASZ (Kizökkeneti apátiájából, hogy rosszat mondhat valakire) Az mindig tökrészeg. Akkor is alig állt a lábán, amikor apámat temettük.

ANYA (elgondolkozva) Igazad van, akkor is.

KAMASZ (feláll) Na, én elteszem magam holnapra. Nagyon elfáradtam ma. ANYA (fürkésző pillantást vet rá) Menj csak! Remélem az ágyadban töltöd az éjszakát.

A Kamasz megrándítja a vállát, és bemegy a szobájába. A Vendég nem mozdul, s ettől az aszony felbátorodik.

ANYA Nagyon szerette a nővérét, bár sohasem tudta kimutatni. Tüskés természetű, mint az apja volt. Nem is bírok vele. Korintha vizsont... maga volt a jószág, szelidség, mégis jobban tudott hatni rá. Neki szót fogadott, bár neki se mindig... Az apa, az hiányzott mindketájuknek.

VENDEG (érzi, hogy meg kell szólalnia neki is, különben mehet aludni, arra pedig nem tudja rászánni magát. Kényszeredetten) Régen meghalt a férje?

ANYA Öt éve.

VENDEG És azóta... egyedül?

ANYA (kicsit elpirulva) Egyedül. Egyedül magam a két gyerekkel. Azaz most már csak ezzel az eggyel...

(Sírva fakad, de hamar megnyugszik)

VENDEG Én tudom, milyen nehéz lehet. Engem is egyedül nevelt az anyám. És nekem is ott voltak az öcsém. Én kísértem őket az iskolába, én leckéztem velük... Néha még főztem is.

ANYA Összeillettek volna az én Korinthámmal. Kár, hogy nem ismerhette.

VENDEG (szorongva) Meséljen róla, milyen volt. Én csak a ravatalon láttam. Az arcát nem is láthattam, kendő volt rajta. ANYA Le kellett takarnom, annyi a légy mostanság. Még egy esztendőben sem szaporodtak el ennyire. Talán mert mindenfelé sok a halott... Hogy milyen volt a lányom? Körülbelül olyan magas, mint én. És karcsú. Akárcsak én lánykoromban. A haja világosabb, mint az enyém, és hosszú: ha leengedte, derékig ért. A szeme zöld. Ebben nem rám ütött, a szeme színét az apjától örökölte. És hogy olyan fehér bőré volt... talán túlságosan is sápatag; az én fajtám kreol és erőteljesebb. De azért nagyon szép volt. Sokan legyeskedtek körülötte, de ő nem, ő senkit se engedett három lépésnél közelebb. Nagyon tartózkodó volt. Mondtam is neki: édes lányom, az rendjén volna, hogy vigyázol magadra, én is így tettem annak idején, de ha mindenkihez ilyen elutasító vagy, még azt hiszik, nem is vér folyik az ereidben, hanem savólé. Márpedig az olyan lányok végül hoppon maradnak, egy férfinak sincs kedve jégcsapot vezetni az oltár elé. Ő meg csak nevetett, és azt mondta: ráér még felolvasni, mindennek eljön az ideje... Hát eljött! Csak nem annak. (Hüppögve) Még azt is mondta, hogy azt az anyajegyet, ami a bal melle alatt van, csak az a férfi fogja meglátni, akit egy életre választ páru magának.

VENDEG (izgatottan) Hol volt az az anyajegy?

ANYA (megütkezve) Miért fontos az magának?

VENDÉG Csak úgy kicsúszott a számon. Beszéljen még róla!

ANYA Ha el tud képzelni engem húsz évvel fiatalabbnak, persze karcsúbbnak, kíváncsabbnak... habár sok férfinak ma is jobban tetszem, mint ő... kicsit vézna volt, kicsit vérszegény, különösen, amikor már látszott rajta, hogy beteg... Hanem ahogy járt az utcán! Büszkén, fölemelt fejjel, nem nézve senki emberfiára; a csipője mégis olyan édesen ringott, a hegyes kis mellei olyan kihívóan szegeződtek a szembejövőkre, hogy a férfiak, mintha villám sújtotta volna őket, megálltak és bámulták, nem tudták a szemüket levenni róla...

Az anya váratlanul kiperdül a szoba közepére, és lányát utánozva, magakellően járkálni kezd a fiatalember előtt... Hirtelen elszégyelli magát, visszamegy a helyére, és az asztalra borulva sírni kezd. A Vendég tévova mozdulatot tesz, hogy vigasztalóan megsimogassa, de az utolsó pillanatban visszarántja a kezét. Nem az asszony öntudatlan felkínálkozása, hanem a szavai és mozdulatai által felidézett kép riasztja meg.

VENDÉG *(sután)* Nyugodjon meg, kérem! Ne sírjon! Bármilyen nehéz, hozzá kell szokni a gondolathoz, hogy ő már nincs többé... Különös, de ahogy leírta, olyan érzésem támadt, mintha már láttam volna valahol. A hosszú, szőke haj, a zöld szempár... *(Óvatosan)* Tegnap éjjel álmomban ugyanilyen lánnyal találkoztam.

ANYA *(lassan felemeli fejét, a Vendégre mered)* Akit reggel emlegetett.

VENDÉG *(visszakozna, de már nem teheti)* Igen akit említettem. Igaz, csak álmodtam. De vajon nem lehetséges-e, hogy bár élő valójában sohasem láttam, álmomban mégis ő, Korintha jelent meg előttem!

ANYA *(felugrik)* Várjon? Mutatok róla fényképeket.

Beszalad a szobájába, és egy halom fényképpel tér vissza. Odaül a Vendég mellé, és elkezd válogatni a képeket. Közben több ízben is — mintegy véletlenül — megérinti a fiatalembert.

ANYA Ezek a legkorábbiak: itt még csecsemő, két vagy három hónapos, már nem emlékszem... Ezen már kétéves, nagy masnival a hajában... Azon meg őt; az öccsét ringatja. Ugye, milyen komoly a kis arcocskája?... Ezt nézze, ezen már iskolás lány, — nézze azokat a pipaszárlábakat a fehér harisnyában!... Persze, ezek a képek nem érdekesek a maga számára... Lássuk csak! Nem, ezt még meg kell mutatnom: ilyen volt első áldozáskor. Igaz, eléggé elmosódott, de azért jól látszik rajta, mennyivel szebb, fejlettebb, mint a vele egykorúak... Istenem, azok közül sokan már férjhez mentek, gyereket szültek, ő meg, szegénykém, kint fekszik a hideg, sáros temetőben, és sohasem láthatjuk többé... *(Zokogva borul a Vendég vállára)* VENDÉG *(az Anya haját simogatva, tekintetét szégyellően a fényképre fordítja. Am ekkor a halom tetején megpillant egy képet, és rémülten löki el magától az asszonyt)* És ez? Ez a kép mikor készült?

ANYA *(sértődötten elhúzódva)* Nem olyan régen, úgy két hónapja. Az a ruha van rajta, amiben eltemettük.

VENDÉG Ez biztosan ő? Nem a barátnője vagy... a húga?

ANYA De furcsákat beszél megint! *(Megpróbálja tréfával enyhíteni a köztük támadt feszültséget)* Mintha nem Korintha vőlegénye volna! És egyszer már tisztáztuk, hogy nincs és nem is volt lánytestvére.

VENDÉG *(a legmélyebb zavarban)* Ne haragudjon az otrombaságomért!... Az álmom, az zavart meg... olyan plasztikus volt. Az arc, a ruha... még az anyajegy is. *(Feláll)* Ne haragudjon, rettentően fáradt vagyok, felmegyek aludni.

ANYA *(meghökken és picit csalódott)* Jól van, menjen csak! Az ágya mellé odakészítettem egy üveg vörösbort, hát ha megszomjazik az éjszaka.

VENDÉG Köszönöm. *(Elindul a lépcső felé; mielőtt rálépne, megáll, visszafordul)* Köszönök mindent. Remélem, nem leszek sokáig a terhére. Jó éjszakát, aszszonyom! *(Felmegy)*

Az Anya nem válaszol; idegesen összesöpri a fényképeket, eloltja a lámpát, és bemegy a szobájába.

5. JELENET

A manzárszoba késő éjjel. Az eső elcsitult; egyhangú kopácsolását a tábor-nok tiszteletére rendezett tűzijáték durrogása váltja fel: piros, sárga, zöld fények siklanak le a tetőablak üvegén. A tűzijáték nem tart sokáig; hamarosan ismét csak a fészülődőasztalon álló, lecsavart lángú petróleumlámpa homálylik a szobában, és a nyugtalanul alvó Vendég szuszogása hallatszik... Megjelenik a Lány. Most is nesztelenül érkezett, mint-ha az éjszakától összesűrűsödött levegőből materializálódott volna, bár ezúttal úgy tűnik: résnyire megnyílt az ajtó. A Lány némi tétozázás után letérdel az ágy elé, hideg ujjával megérinti az alvó homlokát. A fiatalember felriad, rémületében erős szorításba fogja a Lány kezét, de ezzel nem magához vonni, hanem távol tartani akarja kísérteties látogatóját.

VENDÉG Ki vagy te? Mit akarsz tőlem?

LÁNY (sértődött csodálkozással) Hát már elfelejtettél? Korintha vagyok. Akit tegnap éjjel a kedveseddé tettél. (Szabadulni próbál) Elmegyek, eressz!

VENDÉG Nem mész sehova! Korintha halott.

LÁNY (egy pillanatra megrendül, de aztán feltalálja magát) Még hogy én halott? Miket beszélsz?... Ó, most már értem. Összetévesztés a nővéremmel. Ó, sajnos, valóban halott. Csakhogy őt Korinnának hívták. Korinna, én pedig Korintha vagyok. Könnyű összecserélni a nevünket, annyira hasonló. Különb is nagyon hasonlítottunk egymáshoz... Korinna, az én szerencsétlen nővérem, tegnap reggel óta nem él. Én viszont, amint látod, élek. És hogy mennyire, azt mindjárt be is bizonyítom neked, csak ne bánj velem ilyen durván, mert elmegy a kedvem...

VENDÉG (elengedi a Lány kezét) Várg csak! Lehet, hogy félrehallottam a nővéred nevét. De hol voltál akkor egész nap? Még a temetésre se jöttél el. És amikor elszóltam magam, hogy a megletagadta, hogy létezel.

LÁNY Elárultál?

VENDÉG Nem, dehogy. Még ha akarom se tehettem volna. Anyád, ha ugyan az anyád egyáltalán, őszintén csodálkozott,

amikor elszóltam magam, hogy a megboldogultnak húga is van.

LÁNY (kis gondolkodás után) És te elhitted, hogy csodálkozik?

VENDÉG Miért ne hittem volna? Mi oka lehetett rá, hogy letagadjon?

LÁNY Hát persze, hogy letagadott. Hiszen az én létezésemet mindig is titkolni igyekezett.

VENDÉG De hát miért? Milyen bűnt követettél el, hogy el kell rejteni a világ szeme elől?

LÁNY Egyetlen bűnöm az, hogy megszűltem.

VENDÉG Most már végképp nem értem. Még ha púpos lennél, vagy gyengeelméjű. De nálad szebb, elbűvölőbb teremtéssel soha életemben nem találkoztam. Hozzád hasonlót is csak egyet láttam, fényképen: a nővéredet.

LÁNY (feltámadt magabiztossággal) Te még sok mindent nem értesz. Amikor én a világra jöttem, apám már két éve börtönben ült. Ő parancsolta meg anyámnak, hogy engem, mint a család szegényét, dugjanak el valahova vidéken. Tízennégy éves koromig idegeneknél nevelkedtem. Csak apám, azaz anyám férjének halála után kerülhettem vissza ide. De csak mint cseléd, és mint Korinna szobalánya. Ám ő sejtette az igazságot, szeretettel bánt velem, nem hagyta, hogy anyám kizsigereljen. Ezért később el is tiltottak tőle, sőt, anyám még a betegágyához sem engedett oda. Amikor váláságosra fordult az állapota, engem bezártak a faskamrába. El sem búcsúzhattam tőle. Anyám azóta is ott tart, csak ilyenkor éjszaka merek kiszökni... A temetésre se mehettam el. (Sírva) Tegnap, amikor beadta az életemet, térden állva könyörögtem, de nem enyhült meg a szívem irántam.

VENDÉG Nem tudom elhinni ezt a szörnyűséget, előttem nem ilyennek mutatkozott.

LÁNY Pedig hinned kell nekem, kedvesem, ha szeretsz! Mert ugye szeretsz? Ugye, te nem dobsz el magadtól, nem bánsz velem olyan kegyetlenül, mint a szülőanyám? Vagy mint az öcsém... Az a kis kígyó nemhogy segítene rajtam, még csúfol is. Délután odajött a börtönömhöz, és mindenfelének elmondott. Pedig te tudod a legjobban, milyen tisz-

ta vagyok... azaz csak voltam, amíg el nem csábítottál.

VENDÉG Tiszta vagy te most is, a leg-tisztább a világon! De hogy anyád, aki engem kérdés nélkül a házába fogadott, még igazolványt is szerzett nekem, holott nem tudhatja, ki elől, mi elől menekülök; ez a bátor asszony képes lenne ilyen alávaló módon meggyötörni a tulajdon lányát, ezt sehogyan se tudom...

LÁNY (*gyorsan félbeszakítja*) Mert még nem ismered őt eléggé. Meg mert te férfi vagy. Az én drága, jó anyám, ő aztán megéri a pénzt! Mesélhetnék róla! Mióta az ura meghalt, a város minden épkezláb férfiemberével összeszúrta a levet. Még Korinna meg az én udvarlói-mat is az ágyába csalta. A legutolsó szeretőjét, a századost azért kergette el, mert azt képzelte, hogy szemet vetett rám... azazhogy Korinnára. Engem nemcsak gyűlöl, mert balkézről vagyok, hanem féltékeny is rám... Mit gondolsz, tehozzád miért olyan jószágos? Vagy még nem kezdett ki veled?

VENDÉG (*zavarban*) Eddig nem vettem észre.

LÁNY Mert te olyan jó vagy és naiv. Ne félj, próbálkozni fog majd. Én viszont csak most jövök rá, miért nem enged ki a fáskamrából.

VENDÉG Miért?

LÁNY Hát nem érted? Nem akar vetélytársat. Inkább elvégzi a cselédmunkát egymaga, csakhogy téged megkaparint-hasson... De mi ketten túljártunk az eszén. Az enyém vagy, és az is maradsz, amíg akarom... amíg akarod... amíg el nem árulsz. De ugye nem árulsz el neki sohasem?

VENDÉG (*ellágyulva öleli magához a Lányt*) Amíg csak élek. A sírig!... Milyen hideg megint a tested! Most már értem, miért. Naphosszat abban a fagyos kamrában! De hát ez tűrhetetlen, nem engedlek vissza többé.

LÁNY Akkor elveszítesz. Megígérted, hogy nem teszel semmit. Ne félj, erős vagyok, kibírom. Hidd el, nekem megéri. Csak még egy éjszaka veled lehessen!

VENDÉG Féltelek. Hogy átfagyta! Még hidegebb vagy, mint tegnap. De majd újra felmelegítelek. Istenem, képzelni sem tudok nagyobb boldogságot.

LÁNY Én sem, kedvesem, én sem.

VENDÉG Pedig már majdnem elhitteték

velem, hogy nem is létezel. Kezdtém azt hinni, hogy csak álmodtalak. Olyan furcsa volt és félelmetes, hogy egész nap nem mutatkozol, és a családod említést se tesz rólad. Meg hogy letagadnak, amikor majdnem... de csak majdnem, megőriztem a titkunkat. Mindenféle ostobaság fordult meg a fejemben; anyád teljesen összezavart. És az a fénykép! De jó, hogy nem igaz, de jó, hogy élsz és itt vagy a karomban! Édes, kicsi Korinthám, bevalljak neked valamit?

LÁNY (*a fiú haját simogatva*) Mit akarsz bevallani?

VENDÉG De ugye nem nevensz ki?

LÁNY Miért nevetnélek? Mondd csak! Hallgatlak.

VENDÉG Kicsit szégyellem... Igaz, hogy idősebb vagyok nálad, de nemcsak én voltam neked az első, hanem te is nekem... majdnem.

LÁNY Hogyhogy majdnem?

VENDÉG Úgy, hogy... Nem, ezt nem kellett volna... Mindegy, most már elmondom. Egyszer már aludtam együtt egy lánnyal... De nem akarta... Előtte megerőszakolták. Terhes volt... Eljött hozzám, mert nagyon el volt keseredve... Régebben udvaroltam neki, csak nem jutottam semmire... Elmondta, mi történt vele... Nekem rosszul esett, mert még szerelmes voltam bele, és sajnáltam. Meg hogy ő már túl van rajta. Még ha így is... Elhatároztam, hogy akkor én is... Azt hittem, *azután* kevésbé fog vonakodni... Megpróbáltam leitatni... Mindketten eláztunk egy kicsit; ott maradt nálam, befeküdt az ágyamba... De azt nem engedte... Hogy most nem lehet... De nekem nagyon kellett, mert már elmúltam húsz éves, és még mindig senkivel... Megvártam, míg elalszik... És akkor lassan, óvatosan lehúztam a bugyiját... Nem ébredt fel rá, vagy úgy tett, mintha... Én legalábbis azt hittem... Ráfeküdtem, szétfeszítettem a combjait... Csak egy kicsit, épp hogy hozzáférjek... Azt hittem, belehatolok... Nem tartott sokáig, nagyon izgatott voltam... Ő továbbra is úgy tett, mintha aludna... Reggel elment... Én meg büszkén járkáltam napokig. Hogy végre megtörtént.

LÁNY És nem történt meg?

VENDÉG Igen is, meg nem is. Mert csak a combjai között... Azért nem ellenke-

zett... Pedig ébren volt; később megmondta.

LÁNY És kinevetett?

VENDÉG Nem, de én nagyon restelltem magam. És ezért hittem el majdnem, hogy veled is csak álom volt. Pedig megnéztem reggel a lepedőt. Ugye, milyen neveltség?

LÁNY Egyáltalán nem. Én is szorongtam, hogy megvetsz az ügyetlenségemért. Én téged nagyon is határozottnak érzetelek.

VENDÉG Mert az is voltam. Magam se értem. Melletted felszabadultam, te tetted engem férfivá. És nemcsak a szerelemben... Elhatároztam: visszatérek a fővárosba. És folytatom. Ha kell, egyedül... Mert most csak szánalmas dezertőr vagyok. Otthagytam a társaimat a bajban, megfutottam a harc elől. Ők pedig, akik vállalták, talán már mind halottak... Ó, istenem, csak most értettem meg, ki vagyok én. Hitvány szökevény, gyáva féreg. Nem vagyok méltó a szerelmedre. *(Viszolyogtató önsajnálattal zokog a Lány vállán)*

LÁNY *(gyöngéden és szomorúan)* Ne vándold magad! Csak az értelmetlen áldozat elől menekültél. Épp elég vér folyt már. Én nem tartalak gyávának. Nyugodj meg! Majd visszatérsz, ha ismét értelme lesz...

VENDÉG *(gyanakodva)* Nem gúnyolódsz rajtam? Valóban elfogadsz ilyennek?

LÁNY *(még szomorúbban)* Milyennek? Számomra te vagy a legbátrabb, legokosabb, legszebb férfi a világon. És szeretsz engem... mindennek ellenére. Nekem ez elég.

VENDÉG Igen, szeretlek. Nagyon szeretlek. Akkor is szeretnélek, ha nem az volna, akinek mondd magad.

LÁNY Ki más lennék?

VENDÉG Kísértet, élő halott. *(Rögtön megbánja, amit mondott)* Ne haragudj! Megint ostoba voltam.

LÁNY Nem baj. Csak szeress! Kérlek, szeress engem! Rajtad kívül nincs senkim, akire ránézhetnék; a te szerelmed, a te ölelésed éltet egyedül. Hajnalban vissza kell térnem a tömlőcbe...

VENDÉG *(szenvédélyesen)* Én letépem a zárát.

LÁNY Nem lehet, tudod jól. Még nem. Egyelőre titkold tovább, hogy tudsz ró-

lam! És maradj itt, amíg csak lehetséges!

VENDÉG Soha többé nem megyek el innen.

LÁNY Nem, nem, tudom, hogy menekülnöd kell. Csak megintogtam. És nekem is csak ez az éj adatott, meg talán még a következő.

VENDÉG Miért? Hiszen velem jöhetnél. Menjünk el együtt!

LÁNY Nem, ez lehetetlen.

VENDÉG De miért? Mi tart itt téged? Ebben a házban az állaténál is rosszabb sorod van.

LÁNY Ne kérdezz semmit! Csak szeress, szeress!

VENDÉG Holnap elindulunk. Velem jössz!

LÁNY Ölelj magadhoz! És ne süss! Menjünk el együtt!

VENDÉG Velem jössz?

LÁNY Nem lehet... nem tudom. Talán. Adj időt! És most ne kérdezz tovább! Ölelj, mert hamarosan el kell mennem!

(Ölelkeznek. Kint ismét az eső: kétségbeesett szárnycsapásokkal verdes az ablaküvegen.)

6. JELENET

A temetés utáni nap reggele. Hajnalra kitisztult az ég; a nagyszoba hatalmas szárnyasablaka szikrázik a napsütéstől. A helyiség egyébként sem áraszt olyan gyászos hangulatot, mint az előző napon: a beömlő napfényben tisztán csillognak a tárgyak: az Anya korán kelt, és kitakarított... Az Anya a Vendéggel ül a reggelihez terített asztalnál; ezúttal a Kamasz terítéke érintetlen. A Vendég kiengesztelt, szinte boldog, bár időnként elkomorul és szigorú, megróvó pillantást vet az asszonyra. Az ebből semmit sem vesz észre, — igaz, a fiatalember mindig idejében elkapja a tekintetét. Az Anya vonásaiból is eltűnt a feszültség, egész lényéből fesztelen magabiztosság sugárzik. Olykor ő is a Vendégre pillant; érezhetően örömet talál a jelenlétében. Az asszony jó étvágyal eszik, és elégedetten látja, hogy most a fiatalember sem csak turkál az ételben.

ANYA Kér teát?

VENDÉG Igen, köszönöm.

ANYA *(tölt neki, megvárja, míg a fiatalember belekortyol)* Ugye, finom? Ilyet nem sokan isznak manapság, békebeli. A kamrában találtam egy csomaggal, a gyertyásdoboz mögött. Nem is emlékszem, mikor dugtam oda. Valódi indiai. Vagy maga a ceylonit kedveli jobban?

VENDÉG Nem is tudom. Olyan régen nem ittam már. A menzán valami zavaros löttyöt adtak, nem is igazi teából készült.

ANYA Én a ceylonit csak a szép vörös színéért szeretem. Az indiai barnább ugyan, de zamatosabb, és sokkal jobban élénkít. Persze, az se mindegy, hogyan készíti el az ember. A legtöbben csak beleszórják a lobogó vízbe, mint a majorrannát a húslevesbe, aztán csodálkoznak, hogy moslékizú... Én előbb egy kis findzsában leforrázom a teafüvet, letakarom, és tíz percig állni hagyom. Utána háromszor oda-vissza töltögetem a sűrítményt, majd leszűröm, és hozzáöntöm a forró vízhez... De miket beszélek; hiszen magát egyáltalán nem érdekelhetik a teakészítés finomságai.

VENDÉG *(udvariáisan)* Dehogynem, ezentúl én is így csinálom. *(Kis szünet után)* A fia hová tűnt? Nem jön reggelizni?

ANYA *(keserűen)* Ma biztosan később kel. Benéztem hozzá, csurom víz a ruhája.

VENDÉG *(erőltetetten tréfás hangszínnel)* Talán egy kislánynál töltötte az éjszakát.

ANYA *(megvetően)* Ez?! Inkább a lak-tanyában volt, vagy az állomáson. Örökre szaglászik, a százados meg bátorítja. Bár most nem hiszem, hogy ráért volna vele foglalkozni, a tábornok úr kíséretése lefoglalja.

VENDÉG *(Torkán akad a tea. Köhögve)* Csak nem azt akarja mondani?

ANYA De bizony azt. Látom, megijesztettem.

VENDÉG Ó, nem, nem. Csak olyan ért-hetetlen. Hiszen gyerek még... Mi haszna lehet belőle a százados úrnak?

ANYA Több, mint gondolja... *(Csipetnyi iróniával)* De ne aggódjon! A maga papírjai rendben vannak. *(Gyorsan témát vált)* Tudott aludni? Nem zavarta az eső?

VENDÉG Nem, köszönöm. Nagyon jól aludtam.

ANYA Én viszont fél éjszaka nem bírtam lehunyni a szememet. Folyton szegény kislányomat láttam magam előtt. Ahogy a ravatalon feküdt. Meg ahogy le-bocsátották a sírgödörbe. Amikor az eső újra meg újra rákezdet, olyan érzés volt, mintha a rögök zuhognának a koporsóra... Aztán meg úgy rémlett, mintha valaki járkálna fölöttem... A maga szobájában.

VENDÉG *(sietve)* Én járkáltam. Egyszer felébredtem, és sokáig nem tudtam viszszaaludni. Nem akartam zavarni...

ANYA Nem zavart, hiszen ébren voltam... *(Óvatos kacérsággal)* Le is jöhetett volna, adtam volna altatót... Igaz, nem tudhatta, hogy nem alszom.

VENDÉG *(elpirul)* Nem tudhattam...

Beszélgetésük közben a Kamasz kinyitotta a szobája ajtaját, és hátuk mögött a lépcsőhöz lopódzott. Nesztelen macskalépteivel felosont a manzárdszobába, majd kisvártatva — arcán diadalmas vigyorral — visszasettenkedett a szobája elé. Most erősen becsapja az ajtót, hogy felhívja magára a figyelmet, és hangosan köszön.

KAMASZ Jó reggelt, anya! Kérhetek magától valamit?

ANYA *(össsszerezzen, hátrafordul)* Hát felébredtél, hétalvó? Merre csavarogtál az éjszaka?

KAMASZ Én?! Semerre.

ANYA És a tócsa a padlón a ruháid alatt?

KAMASZ Az... az most nem fontos. Kérlek, gyere fel velem Korintha szobájába! Napok óta keresem az órám, és most jutott eszembe, hogy nála hagytam. Ott lehet valahol az ágya körül.

ANYA Menj fel, keresd meg magad! *(A Vendéghez)* Ugye, nincs ellene kifogása?

VENDÉG *(a Korintha név hallatán idegesen összerándult; most alig bírja ki-nyögni)* Nincs, természetesen.

KAMASZ De én szeretném, ha maga is velem jönne.

ANYA *(csodálkozva)* Ugyan miért?

A Kamasz a vállát vonogatja. Az Anya előbb rá néz, majd a Vendégre. Látnak idegességét, gyanút fog, hogy valami nincs rendben a fiatalember körül. El-sápad, feláll.

ANYA Hát jó, menjünk! (A Vendéghez, hűvösen) Megbocsát egy percre...

Követi a fiát, aki dobogva fut fel a lépcsőn. A Vendég ülve marad, de látszik rajta, hogy legszívesebben felugrana és elszaladna. Reszkető kézzel szúr a villájára egy falatot, szájához emeli, de közben balkezelével lesodorja a kését. Bemászik a majdnem földig érő abrosz alá, ott kotorászik... Ezalatt az Anya egy sértett királynő méltóságával lelépdel a lépcsőn, és megáll az asztal előtt. Kezében a bűnjel: a vérfoltos, gyűrött lepedő. A Kamasz megáll a lépcsőfeljáróban, és a korlátnak támaszkodva, kárörvendő arc-cal figyeli a fejleményeket.

ANYA Bújjon elő! Beszédem van magával.

VENDÉG (ijedtében az asztallapba veri a fejét. Rákörörsen mászik ki a terítő alól) Pa-parancsoljon velem!

ANYA (eléje dobja a lepedőt) Ez mi?

VENDÉG (első rémületében) Ez? Nem tudom... (Rögtön elszégyelli magát a gyávasága miatt) Azazhogy... mindent megmagyarázok.

ANYA (megvető kézmozdulattal jelzi, hogy nem kíváncsi a magyarázatára; előbb az ő vádbeszéde következik) Magát én a házamba fogadtam éjnek idején, ezekben a zavaros időkben, amikor az ember maga sem tudhatja, megéri-e a reggelt, nemhogy még gyanús idegeneket is pátyolgasson. Mit tudtam én, kicsoda-micsoda maga, miféle bűnököt követett el, milyen felelősségrevonás elől menekül. Hiszen bűnöző is lehetne: kirabolhatott, legyilkolhatott volna bennünket... Szállást, menedéket adtam önnek, meghívtam az asztalomhoz, megalázkodtam a városparancsnok előtt, hogy megbízható papírokat szerezzon magának, tejben-vajban fürösztöm... A fiatalúr pedig lazzal fizet a jószágomért, hogy álnok és alattomos módon meggyalázza a gyászomat...

VENDÉG Asszonyom, higgye el, én igazán...

ANYA (ismét leintí, és folytatja a filipikát) Nem tudom, hogyan csempészte szobájába azt a fiatal lányt, akivel éjszánkánként fajtalankodik; nem tudom, hol bújtatja napközben, — nem is érdekel.

Szegényke, talán nem is tehet róla, hogy kihasználta a tapasztalatlanságát, bizonyára gyerek még: egyike azoknak a felügyelet nélkül maradt gyereklányoknak, akik mostanában az utakat járják, és gyakran a testükkel kell fizetniük azért, hogy fedélhez és néhány falathoz jussanak...

VENDÉG (közben erőt gyűjtött, és most felháborodottan vág az asszony szavába)

De asszonyom, miket hord itt össze, milyen gyalázatos dolgokat tételez fel rólam? Higgye el, hogy Korintha, az ön kisebbik lánya, teljesen önként jött be hozzám, és minden kényszer nélkül, sőt! ... S talán ez sem történt volna meg, ha ön nem fosztja meg őt a törvénytelen gyermekét is megillető szülői szeretettől, és nem zárja be a fáskamrába, vagy legalább azt nem tagadja meg tőle, hogy elbúcsúzhassék a nővérétől, aki egyedül szerette őt ebben a lelketlen családban...

ANYA (megtántorodik: úgy néz a Vendégre, mint egy elmeháborodottra) Hogyan? Miféle törvénytelen gyermek? Miféle Korintha? Hiszen ő halott! És már megmondtam, hogy nincsen, nem is volt lánytestvére.

VENDÉG Nincsen?! Nem is volt?! Azt állítja, hogy nincsen?! Még most is tagadja?! (Teljesen kikelve magából) De én nem tűröm tovább ezt a szívtelen bánásmódot, magam töröm le a lakatot a kamráról, ahová eldugták szerencsétlen a világ szeme elől.

A Vendég, székét felborítva, az asszonyt majdnem elsöpörve, kicsörtet a házból. Az ajtókat tárva hagyja: így jól halljuk, amint dühödt fejszecsapásokkal a fáskamra ajtaját döngeti. A Kamasz az Anyához rohan: anya és fia egymást átkarolva, reszketve hallgatják a Vendég dühöngését... A fáskamra ajtaja kiszakad a helyéből, tompán a földre puffan. Félpercnyi döbönt csend... Aztán a fiatalember, fejszével a kezében, visszaroan a házba. Ezzelösen rámered a halálra rémült háziakra, elejti a fejszét...

VENDÉG Nincs ott senki! Senki! Egy hullával szeretkeztem! Egy döggel! (Ájultan zuhan a padlóra)

7. JELENET

Késő este a nagyszobában, Az Anya, a Kamasz és a Vendég, egymáshoz közel húzódva, az ebédlőasztalnál ülnek és a középre állított, teljes lángon égő petróleumlámpa fényébe merednek: félnek tekintetüket a homályos sarkok felé fordítani. Előttük két borosüveg — az egyik már üres —, poharak. Feszült várakozás. A Kamasz látszik a legijedtebbnek, az Anya nyugalmat erőltet magára, a Vendég még nem ébredt fel teljesen az idegrohamot követő apátiából — ütemesen ringatja a felsőtestét, üres szemekkel mered maga elé. Ő ivott a legtöbbet, de a bódult részegség kegyelmi állapotát nem sikerült elérnie.

ANYA (a Vendéghez) Megnyugodott? Elég erőt érez magában?

VENDÉG Nem tudom. Azt hiszem... igen.

ANYA Tehát vállalja.

VENDÉG Vállalom. Nem tudnék azzal a tudattal továbbélni... (Összerázkódik, elhallgat)

ANYA Hiszem már megbeszéltük. Ő nem lehet. Valaki kiadja magát...

VENDÉG Igen, de miért? És a szőke haj, a zöld szemek... az a ruha. Mint a fényképen. Meg az anyajegy...

ANYA (élesen) Bárki felvehet olyan ruhát. Ami pedig az anyajegyét illeti... (Enyhe gúnnyal) Nem akarom a részletekről faggatni, de... biztosan látta? Jól megnézte?

VENDÉG Nem tudom. Holdfény volt.

ANYA (ingerülten) Holdfény!

KAMASZ Anyám, én félek. Hadd menjek a szobámba!

ANYA (felcsattan) Itt maradsz! (Kis szünet után, inkább önmagát, mint a fiát nyugtatva) Mitől félsz? Te voltál kint a temetőben, te láttad a sírját... Vagy oda se mentél, inadba szállt a bátorság, mi? Becsaptál minket. Te gyáva!

KAMASZ Nem vagyok gyáva. Odamentem... Igaz, nem egyedül. A temetőőrrel. Kérdezze csak meg tőle! Ő a tanúm rá.

ANYA És találtál valami rendelleneset?

KAMASZ Nem, hiszen mondtam.

ANYA Fel volt túrva a sírdomb?

KAMASZ Nem, de ne beszéljünk róla! Elég volt!

ANYA (kegyetlenül) Elmozdították a fej-

fát? Hozzányúltak a virágokhoz? Láttál valami változást azonkívül, hogy minden elázott?

KAMASZ (fülét befogva ordít) Nem, neem, NEEEM! Hagyjál békében!

ANYA (elhallgat, lihegve igyekszik összeszedni magát. Aztán észreveszi, hogy a Vendég a poharához nyúl. Ráripakodik) Maga meg ne igyon többet! Részegen akarja fogadni?

VENDÉG (ijedtében feldönti a poharat; a vörösbor végigfolyik a terítőn) Bocsnat!

Dörömbölés. Riadtan összenéznek.

KAMASZ (sírósan) Ő az?

VENDÉG Nem hiszem. Ő csendben szokott érkezni, csak a hideg érintésére ébrednek.

ANYA (feláll) Megyek, megnézem.

Kimegy az előszobába, ajtót nyit. Szóváltás hallatszik. „Nem, most nem jöhetsz be!” „Engedj” „Majd holnap este, úgy állapodtunk meg.” „Most! Állj félre!” — Kicsapódik az előszobaaajtó, beesik a Százados. Az Anya dühösen követi. A férfi ittasan dülöngél, grimaszol, fergeteges jókedve van. Köpenyzsebéből pezsgősüveg kandikál ki, kezében hatalmas csokor, vérvörös, melegházi rózsa.

SZÁZADOS (körülnéz, elvigyorodik) Együtt van hát a szent család! A gyászoló anya, a fájdalomtól megtört völgy és a szeretteit ért csapástól megkomolyodott fiúgyermek. Szomorú, de fel-emelő látvány!

ANYA Mit akarsz tőlünk? Semmi szer-
szent előtted?

A férfi át akarja nyújtani a csokrot, de az asszony ellép előle; a virágok szétszóródnak. A Százados rajtuk taposva megy oda az asztalhoz, előhúzza és a borosüvegek mellé állítja a pezsgőspalackot.

SZÁZADOS Csupán egy jó hírt hoztam. A tábornok úr különvonata a sikeres szemleút végeztével, a tervezettnél egy nappal korábban, az imént gördült ki városunk főpályaudvaráról. Főpályaudvar, hahaha, mókás, nemde? (Senki sem nevet, de nem látszik tudomást venni róla) Közölhetem a tisztelt egybegyűlte-

kel, hogy ömértósága mindent a legnagyobb rendben talált, a letartóztatási és likvidálási listákat tulajdon méltóságos kezvonásával kegyeskedett jóváhagyni... Teljes mértékben kielégítették a tiszteletére adott diszvacsorán felszolgált ételek és italok, valamint a vacsorát követően a különteremben felszolgált tüzes ikerlányok... Búcsúzásakor, mielőtt felhágott volna a szalonkocsi lépcsőjére, mint férfi a férfinak, komolyan a szemembe nézett, keményen megszorította a kezemet — ezt az ártatlanok vérével bemocskolt kezét —, és kilátásba helyezte közelesen várható, rendkívüli előléptetésemet...

ANYA (*gúnyosan közbevág*) Gratulálok! De ez bennünket egy cseppel sem érdekeli.

SZÁZADOS De az talán igen, hogy szabad az út? Nyitva a kalitka, kirepülhet a madárka. A tisztelt vőlegény úr egy órán belül továbbutazhat ahová akar, a pokolba...

VENDÉG (*falfelhéren*) Köszönöm, de most nem mehetek.

SZÁZADOS (*végigméri, gúnyosan*) Aztán miért nem?

A Vendég hallgat. A többiek se szólnak. Kínos csend.

SZÁZADOS (*úgy dönt, hogy nem hagyja befolyásolni magát a háziak hangulatától. Ismét a Vendéghez*) De egy pohárka pezsgőt megiszik velem? (*A palackdugó ezüstpapíráját bontogatja*) No, nem az előléptetésemre, az bizonyára derogálna a fiatalúrnak, hanem a megboldogult, kicsi Korintha emlékére...

ANYA (*fojtott hangon*) Ha iszunk a pezsgőből, elmész?

SZÁZADOS (*felkapja a fejét*) Miért, talán megzavartam a családi idillt? Talán még nem sikerült megvigasztalnod a fiatalembert? Mert ahhoz nagyon értesz!... (*Fenyegetően*) Vigyázzatok, mert a kalitka, ahogy kinyílt, ugyanolyan könnyen be is zárulhat. Elég, ha kapok egy újabb utasítást, hogy jobban a körmére kell nézni az innen-onnan beszírvágó jöttmeneteknek. Vagy az én kedvem változik meg...

KAMASZ Százados úr, kérem, most tényleg menjen el! Majd reggel elmondom, miért.

SZÁZADOS (*meglepetten*) Nocsak! Hát te is benne vagy az összeesküvésben?

KAMASZ Ez nem összeesküvés, ez... Bízson meg bennem, mint amikor a tanító urat jelentettem. Ugye, megtalálták nála a röpcédulákat, ott, ahol mondtam? ANYA Te mocsok, hát miattad hurcolták el a tanítót?

KAMASZ Anya, te most ne szólj közbe! Hadd beszéljek én a százados úrral!

SZÁZADOS (*kijózanodva*) Erről hallgatnod kellett volna, fiam!

KAMASZ Tudom. De különben nem hinné el, hogy most tényleg el kell mennie.

ANYA Én is nagyon szépen kérlek. Köszönjük a jó hírt; a vendégünk holnap reggel elutazik, és te dében már itt ebédelhetsz, este is eljöhetsz... De most menj el, nagyon fontos!

SZÁZADOS (*némi töprengés után*) Várni fogsz? Mint azelőtt?

ANYA Mint azelőtt.

SZÁZADOS És... a kiskutyád leszek?

ANYA A kiskutyám leszel.

SZÁZADOS (*ismét töpreng, tanácstalanul körülnéz, aztán biccent*) Hát jó, elmegyek. (*A Kamaszhoz*) Holnap reggel, az eligazítás után jelentkezni nálam. (*A Vendéghez*) Délelőtt tíz órakor indul egy vonat... az utolsó. (*Az Anyához*) Asszonyom, a legmélyebb hódolatom. (Össze-csapja a bokáját, tiszteleg, és katonás léptekkel, bár kissé támolyogva, távozik. A pezsgőt az asztalon hagyja)

ANYA (*megkönnyebbült sóhajjal*) Csak-hogy megszabadultunk tőle! (*Az órára pillant*) Jézusom, mindjárt éjfél! Azonnal menjen fel!

VENDÉG (*feláll*) Maguk hol lesznek?

ANYA Itt, az asztal alatt. (*A fiatalember tétovázása láttán*) Menjen már! És ahogy megegyeztünk.

VENDÉG Ahogy megegyeztünk. (*Mondana még valamit, de meggondolja; lehajtott fejjel, kínos lassúsággal felmegy a szobájába*)

(KÖZJÁTÉK)

Az Anya eloltja a lámpát, és a Kamasszal együtt bebújik az abrosz alá. Visszafojtott lélegzettel, kuksolnak, az orrukát is alig merik kidugni... Sokáig nem történik semmi. Száraz, öreges hangon tiktakol a falióra, nyöszörögve emelkednek-süllyednek a súlyok. A rézlapos inga idegesen lüktet a sötétítőfüggöny résein átszűrődő holdfényben...

Tizenkét halk kondulás jelzi az éjjelt. S ekkor fehér ruhás, karcsú lányalak jelenik meg a nyitva felejtett előszobajátóban. A lépcsőfelfjáróhoz megy, habozva álldogál előtte, majd hangtalan, könnyű léptekkel elindul fölfelé; a manzárdszobába.

8. JELENET

A manzárdszoba. A Vendég a takarót magára húzva, de felöltözve fekszik az ágyban. A fésülködőasztalon — elérhető közelségben — áll a lecsavart lángú petróleumlámpa. A holdfény csikja élesebb szögben metszi a szobát, mint az első éjszaka: most az ablaktól az ajtóig nyúlik. Ezért látjuk, bár nem halljuk az ajtónyitást; tekintetünk végigkövetheti a Lány rövid, mégis valószínűtlenül sokáig tartó útját az ajtótól az ágyig. A Vendég alvást színlel; szemét lehunyva, mozdulatlanul hever a takaró alatt; merev testtartásában mégis van valami, ami gyanút kelt a Lányban... Végül elszánja magát, leül az ágy szélére, hideg kezével megérinti a fiú homlokát.

VENDÉG (felugrik, magához öleli a Lányt) Megvagy, gyönyörű kísértet!

A kiáltásra, amely a megbeszélt jeladás volt, az Anya és a Kamasz felszalad a lépcsőn, beront a szobába. A Lány szabadulni akar, s majdnem sikerül is neki, mert a Vendég, míg egyik kezével látogatója ruháját markolja, a másikkal a lámpa lángját igyekszik felcsavarni. Dulakodás közben halotti köntöse végighasad és a padlóra hull. A Lány meztelenül küzd tovább, de a Vendég — most már mindkét karjával — lefogja őt, nem engedi elmenekülni. Az Anya a teljes lánggal lobogó lámpa fényében felismeri lányát, felsikolt.

ANYA Korintha! (A Kamasz karjába ájul)

KAMASZ (nyöszörögve) Nővérekem, kérlek, ne bánts! Én nem tettem semmi rosszat.

LÁNY (a Vendéghez) Eressz el!

A fiatalember, a leleplezéstől megbénulva, elengedi a Lányt. Az elfuthatna, de nem mozdul; sugárzó meztelenségében, fenséges magányban áll; megvárja, míg anyja magához tér. Ekkor beszélni kezd.

LÁNY Drága anyám és öcsém, igazán kegyetlenek voltatok hozzám, amikor nehezteltetek rám, amiért saját otthonomban három éjszakára meglátogattam egy vendéget, és senkinek semmilyen kárt nem okoztam. De tolakodó kíváncsiságok miatt súlyosan fogtok bánkódni, mert nekem most mindjárt vissza kell térnem arra a helyre, amely számomra kijelöltetett... Tudjátok meg azt is, hogy idejövetelem bizonyosan nem Isten akarata ellenére történt...

ANYA (letérdel előtte) Édes kislányom, bocsáss meg nekem! Annyira szerettelek volna viszontlátni! Azt hittem, a Jóisten úgy határozott, hogy visszaad téged nekem.

LÁNY Hazudsz!... De megbocsátok. Neked is, öcsém... És most hagyjatok minket magunkra! (A Vendégre mutat) Vele még beszédem van.

A Vendég megremeg. Az Anya és a Kamasz szepeggve kijelé indul. A Lány parancsoló kézmozdulattal inti vissza őket.

LÁNY Várjatok! (Kis szünet után) Még csak annyit mondok tinéktek, hogy reggel ássátok ki a koporsómat, és helyezétek vissza testemet! Ám előbb egy karróval szúrjátok keresztül a szívemet, különben újra eljövök, de már nem a sohasem ízelet szerelmet megismerni vágyó szúzként, hanem vérszopó vámpírként támadok majd fel, és szomjamat elsőként a ti véretekkel fogom oltani... És most menjetek!

Anya és fia ijedten hátrálnak ki a szobából... A Vendég vacogó fogakkal, egész testében remegve áll a Lány mögött... A Lány lassan feléje fordul: fenséges szép teste — a meztelenség üvegburája alatt — megközelíthetetlen...

LÁNY Miért árultál el?

VENDÉG Bocsáss meg! Nem tettem mást; féltem.

LÁNY Megint gyávának bizonyultál. Nemcsak a társaidat adtad fel, engem is. VENDÉG Honnan tudod, hogy feladtam őket?

LÁNY Újabb árulásod döbbsentett rá.

VENDÉG (megsemmisülten) Igazad van, elárultam őket... Nem bírtam elviselni a kínzásokat... Nem bírtam elviselni, hogy ők szabadok, amíg velem a pokol minden gyötrelmét szenvedtetik el a bőr-

tönben... Rongy alak vagyok, tudom... De a szabadulólevelet összetéptem a vónaton; ide ismét üzött vadként érkeztem... És téged nem akartalak elárulni. Magad vagy az oka. Becsaptál!

LÁNY *(nyugodtan)* Becsaptalak? Miért, el tudtad volna viselni az igazságot?

VENDÉG *(fejét lehajtva)* Nem... azt hiszem, nem. *(Kinlódva keres mentséget)* Akkor sem tehetek róla... Lelepleztek: az öcséd megtalálta a lepedőt.

LÁNY *(szomorú gúnyjal)* Megtalálta! Hát ilyen ügyetlen vagy?... És ha már megtalálta, nem hazudhattál volna valamit? Miért kellett engem kiszolgáltatnod? Tudd meg, te szerencsétlen, hogy a legutolsó éjszakánkat rontottad el. Hajnalig olyan gyönyöröket éltél volna át, amilyeneket rajtad kívül még soha senki emberfia... És az első kakasszóra elmentem volna, szép csendesen, észrevétlenül; te pedig futhattál volna tovább a lelkiismereted, az árulásaid elől.

VENDÉG *(térdre hullva)* Őlj meg nagyon kérlek, őlj meg! Vagy vigyél magaddal! Önként követlek a sírba; hadd feküdjem örök időig egy koporsóban veled!

LÁNY Ha akarnám, se tehetném.

VENDÉG *(átkarolja a Lány lábát. Eszelősen)* Akkor pedig maradj most velem; messze még a hajnal! Feküdjünk le még egyszer utoljára együtt, egy ágyba! Hadd forrósítsam fel újra a véredet, hadd öleljelek végkimerülésig; hiszen szeretlek és kívánlak, pedig most már tudom, ki vagy.

LÁNY Már nem undorodsz tőlem? Egy hullától? Egy dögtől?

VENDÉG Bocsáss meg! Mindent visszavonok. Ha nem tehetlek még egyszer magamévá, belepusztulok a vágyakozásba.

LÁNY Nem lehet.

VENDÉG Igazán nem?

LÁNY Többé sohasem.

VENDÉG De miért? Miért?

LÁNY *(válaszképp csak a fejét ingatja. Hosszúnak tetsző hallgatás után szólal meg újra)* Mit is mondtál a hajadról?

VENDÉG *(nem érti)* A hajadról?

LÁNY Amikor először voltam veled. Hogy a hajam...

VENDÉG *(meglepett örömmel)*... selymes és erős, mint a kötél, amellyel Sámson az ágyhoz kötözték...

LÁNY Szemem zöldje...

VENDÉG ... a bodzaféé, amely májusi hajnalokon bevilágított a szobámba...

LÁNY Az ajkaim...

VENDÉG Egymáshoz simuló ajkaid a párhuzamosok boldog találkozására a végtelenben...

LÁNY *(sóhajtván)* A párhuzamosok találkozására... Hogy van tovább?

VENDÉG Hangod csengő és mélyértelmű, mint a... mint a... *(Nem tudja folytatni)*

LÁNY ...mint az éjféli misére hívó harangszó... *(Elhallgat... Majd nagyongyöngéden)* Kedves, ostoba szerelmem, legalább most az egyszer lettél volna bátor és erős! Legalább egyszer, egyetlen egyszer életedben tudtál volna kitartani valami mellett, ami több és fontosabb, mint a pusztta túlélés!

VENDÉG *(még mindig térdelve)* Korintha, édesem, talán még nem késő, talán még segíthetsz rajtam... és én rajtad! Hiszen most nem vagy halott, kimenőt kaptál a pokolból vagy a mennyországból, és ha én most... *(Feláll, átkarolja a Lányt)* ...ha én most átüllek, magamhoz szorítlak, megcsókollak: először a szemedet, aztán a szádát, aztán a kebleidet... és az ágyhoz vezetek, szépen lefektetlek a párnára, magam mellé... *(Nem bírja megmozdítani)* Kérlek, ne állj ilyen mereven, mozdulj már meg! Gyere, bújjunk be a takaró alá; hiszen olyan hideg vagy, egyik éjszaka sem volt ilyen fagyos a tested! Gyere, hadd melegítselek meg újra!

LÁNY *(kibontakozik a bátortalan ölelésből)* Késő!... De azért... köszönöm! És most, nagyon kérlek, fordulj el egy kicsit!

VENDÉG *(esztelen reménnyel)* Miért? Fel akarsz öltözni? Elmegyünk innen? Együtt?

LÁNY Ne kérdezz semmit! Csak egy perc az egész. Annyi sem. Aztán visszafordulhatsz.

VENDÉG *(izgatottan)* Jó, de siess! *(Engedelmesen hátat fordít a Lánynak)*

LÁNY *(nagyon halkán)* Sietek.

A Lány arca eltorzul, kinyújtja karjai támaszt keresnek a levegőben. Néhány másodperc küszködés után elveszíti egyensúlyát, és — mint egy ravatalra — az ágyra hanyatlik.

(Vége)